

Славайсу Стефаник Василь Семенович

I

Я знав Снятин від року 1881, як мене післали там учитися у другу нормальну класу. По школі я вилазив на найвищу яблуню у сусідів міщан і довго дивився на Русів, але його ніколи не бачив, бо він у долині. Моя мати приходила до мене і давала «шустку», щоби я не вилізав високо на деревину, бо можу розбитися, а Русова однако не побачу.

Директор школи, як я мав до нього діло, не дозволяв мені іти з ним разом, лише ззаду за ним.

Я дуже дивувався.

Мій сусід у шкільній лавці Тавбер все приносив до школи оселедці. Ми оба так пересякли оселедцями, що учитель тікав від нашої лавки, а моя мама, як прала сорочку, то казала: «Боже, чого в тій школі бочки з оселедцями?» Тавбер тепер у Відні має магазин колоніальних товарів і їсть солонину і шинку.

Міщанин, в якого я був на квартирі, одного вечора розказав, що царя московського вбили. Я тоді не був монархістом, і це мене анітрошки не зворушило.

Видко, що я тоді мав нещасливу фізіономію, бо як ішов на ринок шукати мами, то діставав від незнайомих жінок яблука, обарінки й цукор.

— На, небоже, це за мого Іванка або Василька. Всі ті дарунки я збирав у пазуху, а як уже здибався з мамою на ринку, то вона зараз сідала зо мною і вперед перебирала моє волосся, чи нема де нендзи. Потім цікавила її віддута пазуха.

— Хлопче, де ти набрав, ци ти не крадеш? Як я об'яснив мамі, відки стільки добра в мене набралось, то мама сказала, що за кожний обарінок і яблуко треба молитву говорити. Я так не любив говорити молитви і митися, що від милосердних жінок я тікав, як заяць.

II

Давні роки минулися у гімназії Коломийській і Дрогобицькій. По матурі я знов зблизився зі Снятином, треба було міщанам читати реферати, організувати товариства.

Міщани були завзяті і подобалися мені. Час університетських студій у Кракові не перервав моїх зв'язків з міщанами. Декілька часів в Снятині сидів стало Кирило Трильовський і Лесь Мартович.

Міщани говорили, браталися з мужиками і робили партію радикальну. Вибори, маніфестації. Старого Грицька Запаренюка тягнуть жандарми під арешт, виборці-українці на ринку Снятина присягають вічну любов Україні, жандарми розганяють.

Трильовський впроваджує до Снятина тисячу січовиків у червоних лентах, польське правління непокоїться, та нічого не заказує.

Загальне голосування. Стаю кандидатом від радикальної партії до віденського парламенту. Мушу виголошувати кандидатські промови (хай мені боги дарують у своїй великій ласці цей великий гріх) і виходжу послом. Більшого упокорення не знав я, коли вислухував промови моїх колегів у парламенті. Без знання мови, без програми, без темпераменту, — все те робило на мене вражіння штубаків * із першої класи. Якби не чотири наші бесідники з клубу, які виголошували промови і розумні і гарні, то дійсно треба би було соромитися за українське представництво.

III

Я став головою філії «Сільського господаря», головою філії «Просвіти», головою повітової управи радикальної партії, і ще більше голов було в мене на шиї. Перед тисячами слухачів реферував про союз України з центральними державами з Береста Литовського. Поляки знижилися й говорили кожному будячкові: «Славайсу». Я їх успокоюю: «Не бійтеся, ми лиш ваш ґрунт заберемо, а самі ви будете жити, як у раю, без податкових тягарів. Все те хай тверді мужики забирають на свої плечі».

Війна. Львів наш. Мужики тікають з фронту. Треба покидати Львів, починається велика трагедія, яка дотепер триває.

IV

Тепер я ходжу по Снятині, купую, що найдешевше, і вже ніхто з мужчин мене по дорозі не задержує. Одні з них пішли в підземелля, у ясний сховок, другі гріються на сонці теперішніх можновладців. А мене вітають лише жінки словом «славайсу». Лиш вони одні пам'ятають ще мене, і я їм вдячний.

— Навіки слава, жінки!

Постійна адреса: http://ukrlit.org/stefanyk_vasyl_semenovych/slavaisu